

ETGAR KERET'İN “DOMUZU KIRMAK” ADLI KISA ÖYKÜSÜNÜN TAHLİLİ

Alper Sarıbaş*

Öz

1967 yılında Ramat Gan şehrinde dünyaya gelen Etgar Keret modern İsrail edebiyatının ve sinemasının en önemli karakterlerinden birisidir. Yazar yirmi beş yaşında iken *Borular* (צנורות – Tsinorot) adlı öykü antolojisini 1992 yılında yayımlamış olsa da 1994 yılında yayımladığı *Kissinger'a Özlemler* (געגועי לקיסינג'ר - Ga'agu'ay Le'Kissinger) adlı ikinci öykü antolojisinden sonra İsrail edebiyatında çok önemli bir konum elde eder. İsrail toplumu tarafından kutsal sayılan siyasi, dini ve askeri değerleri alaycı bir üslupla ele alan yazar, öykülerinde aile ilişkilerinin yanı sıra dostluk ve gönül ilişkilerine odaklanmaktadır. Bazı edebiyat eleştirmenleri tarafından İsrail toplumun değerlerine zarar vermekle ve bu değerlere saygı duymamakla suçlanan Keret, öykülerinde aslında Siyonist hareket tarafından sömürülen belirli değerlere farklı ve çok daha hassas bir tutum sergilemektedir. Öykülerinde yer verdiği kahramanlar genellikle anti kahraman olarak nitelendirilir ancak bu kahramanların birçoğu içinde yaşadıkları toplumun kendilerine dayatmaya çalıştığı değer yargılarını görmezden gelir ve kendi doğrularına sadık kalır. Bu bağlamda *Kissinger'a Özlemler* koleksiyonunda yer alan *Lişbor et Hahazir* (Domuzu Kırmak) adlı kısa öyküsünün temelinde de baba-oğul ilişkisi üzerinden maddiyatçılık eleştirisi yatar. Etgar Keret, bu kısa öyküde ekonomik sistemin dayatmasını ve onun evdeki temsilcisi babanın isteğini görmezden gelen bir çocuğun olgunluğa adım atmasını işler. Birçok öyküsü sinemaya uyarlanan yazarın bu öyküsü, en meşhur öykülerinden biri olur.

Anahtar Kelimeler: Etgar Keret, kısa öykü, Domuzu Kırmak, modern İsrail kısa öyküsü.

* Arş. Gör. Alper Sarıbaş, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, Doğu Dilleri ve Edebiyatları Bölümü, Arap Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, e-posta: alper.saribas@hotmail.com.

Makale Gönderim Tarihi: 19.11.2018

Makale Kabul Tarihi : 14.05.2019

Abstract

The Analysis of Etgar Keret's Short Story "Breaking the Pig"

Etgar Keret who was born in 1967 in Ramat Gan is one of the most important figures of 21st-century Israeli literature and cinema. Although he published his first book of short stories, *Pipes* (צנורות – Tsinorot), when he was only twenty-five years old, in 1992, it was with his second book, *Missing Kissinger* (געגועי לקיסינג'ר - Ga'agu'ay Le'Kissinger), (1994), that Keret attracted the attention of literary circles. Adopting a derisive attitude toward the political, religious and military values held sacred by the Israeli society, the author focuses in his stories on the relations between family members as well as on friendships and relationships. Taken to task by some literary critics for allegedly injuring the values of Israeli society and lacking these values himself, Keret in fact adopts an alternative, more critical approach to certain values exploited by the Zionist movement. The characters who take part in his stories usually have been described as antiheroes but most of them ignore the values, even when those are accepted by the society they live in, and stay to loyal their beliefs. In this regard, the subject of his short story *Breaking the Pig* (לשבור את החזיר) which found in the *Missing Kissinger* is the criticism of materialism through the father-son relations. Etgar Keret, in this short story, shows how a child grows mature, but not in the way demanded by the economic system and its representative in the house, his father. This short story has become one of the most famous stories of Etgar Keret, many of which have been adapted for the cinema as well.

Keywords: Etgar Keret, short story, Breaking the Pig, Modern Israeli short story.

Structured Abstract

Since the early nineties Etgar Keret has become world-famous with his comic books and short stories, more than forty of which have been adapted for the cinema as well. Although he published his first book of short stories, *Pipes* (צנורות – Tsinorot), when he was only twenty-five years old, in 1992, it was with his second book, *Missing Kissinger* (געגועי לקיסינג'ר - Ga'agu'ay Le'Kissinger), (1994), that Keret attracted the attention of literary circles. Adopting a derisive attitude toward the political, religious and military values held sacred by the

Israeli society, the author focuses in his stories on the relations between family members as well as on friendships and relationships. Taken to task by some literary critics for allegedly injuring the values of Israeli society and lacking these values himself, Keret in fact adopts an alternative, more critical approach to certain values exploited by the Zionist movement.

The subject of his short story *Breaking the Pig* (לשבור את החזיר) is the criticism of materialism through the father-son relations, found in his second book. The protagonist of this story is a child called Yoav, who requests his father to buy him a Bart Simpson toy. His father firmly turns down this request. Stating that his son should learn to apprise the value of money and the things bought with it, he buys his son a piggy bank instead. In return for his son drinking a glass of hot cocoa with the skin each day, he gives him a shekel to be dropped into the piggy bank. Initially, Yoav drinks the cocoa with the skin only in order to buy the Bart Simpson toy. Eventually, however, he becomes emotionally attached to the piggy bank.

His nuclear family is a patriarchal one. Since the father figure in the story is responsible for earning a living for the entire family, his authority on his son and wife is strong. The mother figure, in turn, fulfills a complementary role in the story, serving to throw into relief the relations between the father and the son. Accordingly, Yoav's father acts as the decision maker in the house, and wants to impose on his son what he regards as the correct way proceeding. In consumer societies everything has a price, calculated in terms of money. The simple system of barter established between the son and the father (a shekel in return for a glass of cocoa with the skin) points to "money" as the most important link in the current economic system.

It is only natural for parents today to raise their children in accordance with their own values. However, the father in the story is not expecting his son to develop an attitude that would benefit himself, his family, or the society. In contrast, he is expecting him to grow out of the innocence of childhood to learn to love money and things bought with it. In other words, he tries to make his son understand that all things he sees around have a price. In this respect, he adopts a thoroughly materialistic attitude.

Although Yoav eventually rebels against this attitude, which lies at the basis of the entire modern economic system, he acts instinctually at first. According to our protagonist, who has a powerful imagination, once upon a time there lived in postboxes a man called Pesahzon. The name Pesahzon also calls into mind the Pesah fest celebrated by the Jews as marking their escape from slavery in Egypt. Yoav begins to call the piggy bank by this name, as he regards and treats it as a real animal. He even imagines himself to be feeding the pig as he drops the shekels he has received from his father into the slot at its back. He has in fact found the uninterested love he needed in the pig, and he similarly loves it without any expectations in return.

Although Yoav obediently fulfilled the demands of his father until then, his new, profound love for his pig hero leads him to rebel against his father's new command to break the piggy bank and retrieve the money inside in order to buy the Bart Simpson toy he wanted so much at the beginning. Yoav is no longer acting instinctually; he flees from home with his pig friend once his father falls asleep. Walking a while with the pig at his hand, he finally leaves the pig with all the money inside at a field. Although a little child, he acts like a mature person in giving up Bart Simpson to save his friend's life. What he really leaves at the field, therefore, is his innocence, and he steps in the world of realities in this way.

This final refusal of the protagonist to be "educated" by his father is what lends its striking quality to the end of the story. Yoav does not beg and cry in an effort to try and to persuade his parents to let him continue living with the pig friend he loves so much. He behaves maturely, preparing and carrying out a plan of his own.

Thus Etgar Keret, in his short story *Breaking the Pig*, shows how a child grows mature, but not in the way demanded by the economic system and its representative in the house, his father. First he instinctually gets to love the piggy bank for its own sake, not for the money deposited in it, and then shows himself independent enough to save it without help from his parents, even forgoing the Bart Simpson toy he had wanted so much in the beginning. Indeed, it is precisely this special love for the piggy bank that runs counter to all the values of the current capitalistic consumer society that allows him to reach maturity.

Etgar Keret ve Öykücülüğü Üzerine

Yazar, senarist ve çizgi romancı Etgar Keret, 20 Ağustos 1967 tarihinde Tel Aviv'in doğusunda yer alan Ramat Gan şehrinde doğdu. Tel Aviv Üniversitesi Multidisipliner Programı'ndan başarıyla mezun oldu. Hâlen Negev Ben-Gurion Üniversitesi, İbrani Edebiyatı Bölümü'nde yaratıcı yazarlık üzerine dersler vermektedir. Tel Aviv'de ikâmet etmekte olan Keret, aktris, senarist ve çocuk kitabı yazarı Şira Gefen ile evlidir ve Lev adında bir oğulları vardır (Schwartz, 2018: 1).

Franz Kafka, Isaac Babel, Anton Çehov, Gogol, John Cheever ve Raymon Cleive Carver gibi öykü yazarlarının eserlerini beğeniyle okuduğunu ifade eden Etgar Keret her ne kadar İsrail doğumlu olsa da İsrail'in öykücülük geleneğine sahip olamayacak kadar genç bir ülke olduğunu düşünür (Johnson, 2008: 18). Bundan dolayı da kendisini, İbrani edebiyatının bir parçası olarak görür:

“İbrani kısa öykücülüğünden fazlasıyla etkilendim. Isaac Babel, Kafka ve Isaac Bashevis Singer gibi yazarlar inanılmaz kısa öyküler kaleme almıştır. Ayrıca Hasidik masallardan da beslendim. Bu yüzden kendimi İsrail'in değil de İbrani geleneğinin bir parçası olarak görüyorum” (2008: 16).

Holokost mağduru bir ailenin oğlu olan yazar kendisiyle yapılan bir röportajda çocukluk yıllarında ağlamaktan ya da canının yandığında bunu dile getirmekten sakındığını çünkü anne babasının çektiği kadar acı çekmediğini ve onların daha fazla canını yakmak istemediğini söyler. Bu nedenle de hayatın kendisinden kopmak ve düşünmeden hareket edebileceği bir alan yaratmak için öykü yazmaya başladığını belirtir.¹

Etgar Keret'in de aralarında olduğu Uzi Weil, Gadi Taub ve Gafi Amir gibi İsraili romantik yazarlar, geçmişin Siyonist anlatıları yerine kentsel ortamlarda gözler önüne serilen kısa anlatıları tercih etmişlerdir. Onlar özel ve yerel temalardan kurtularak evrensel temaları eserlerinde konu edinip bireysel deneyim ve duygulanıma eserlerinde yer verir, modern İbrâni edebiyatının kuruluşundan itibaren birey ve topluluk arasında var olan çatışmadan da uzak durmaya çalışır. Ayrıca küreselleşmeden kaynaklanan yeniliklerin yol açtığı varoluşsal endişe ve belirsizliğe karşılık bilindik geçmişe özlem duyarlar (Peleg, 2008: 144).

Etgar Keret, Uzi Weil, Gadi Taub ve Gafi Amir gibi romantik yazarlar, 1967 yılındaki Altı Gün Savaşı'ndan sonra doğan, geçmişe oranla daha güvenli bir ortamda büyüyen, İsrail'in ekonomik ve askeri bakımdan daha güçlü olduğu dönemde gelişim gösteren neslin bir yansımasıdır. Dolayısıyla İsrail'in barış isteğine ve Araplarla ilişkisine, göçmenlik ve sosyal uyum politikasına, Holokost ve mağdurlarına karşı tutumuna yönelik soruların sorulmaya başlandığı yani Siyonizm'in kutsallarının sorgulandığı dönemdeki yeni İsrail'in sesi olan bu yazarlar, post modern ya da post siyonist olarak görülürler. Bunların çalışmalarında öne çıkan özelliklerden biri kent imgesi ve çevredir: Barlar, silahlı adamlar, Amerikan yapımı programlardan kopyalanmışçasına okuyucuya sunulan gizemli ve güzel kadınlar ve geceleri şehirlerde araçlarla atılan turlardır (2008: 145-148).

Genç bir askerken kaleme aldığı öykülerini entelektüellere hitap etmeyen popüler gençlik ve kadın dergilerine yayımlanması için gönderen Etgar Keret, ilk öykü antolojisi olan *Borular*² (צרונות – Tsironot) adlı kitabını 1992 yılında yayımlamasıyla özellikle lise çağındaki gençler arasında popülerlik kazanır. Bunun nedeni olarak alışageldik edebi eserlerin biçim ve üslubuna oranla Keret'in kısa cümlelere dayalı günlük dili kullanması, yer yer argo ifadelerle yer vermesi, seksüel ve popüler kültür unsurları ile ikili ilişkileri kısa öykülerinde çarpıcı bir şekilde anlatması gösterilebilir (Peleg, 2018: 64). Bu koleksiyondaki öyküleri, Holokost ve mağdurları, Yahudi – Arap ilişkileri, askerlik hizmeti ve I. İntifâda'dan dolayı sarsılan İsrail toplumu etrafında şekillenir.

Keret ikinci öykü koleksiyonu *Kissinger'a Özlemler*'i³ (געגועי לקסינג'ר – Ga'agu'ay Le'Kissinger) 1994 yılında yayımlamasıyla İsrail edebiyatında çok önemli bir konum elde eder (Schwartz, 2018: 1). Keret'in bu koleksiyonda kullandığı ironik üslubu, metinler arası imlemeleri, özellikle İsrail toplumunun dini, ahlaki, siyasi ve askeri değerlerine başkaldırısı, kültürel zıtlıkları bir araya getirişi ve doğaüstü olayları gerçeklikle harmanlaması edebiyat eleştirmenlerinin dikkatini çeker. Ayrıca söz konusu koleksiyonda Keret'in görüntüleri kelimelere aktarmadaki başarısı, diyaloglara fazlasıyla yer vermesi, popüler dizilere, filmlere ve çizgi filmlere atıflarda bulunması onun sinemaya yatkınlığını da fark edilir kılar. Keret öykülerinde genellikle yalnız ve içine kapanık (anti) kahramanlara yer verir. Bazen Holokost mağduru bir ailenin oğlu olarak gündelik hayatta yaşamak zorunda kaldığı

ikircikle, babası ve arkadaşlarıyla yaşadığı çatışmayla bazen de aşk ilişkilerindeki başarısızlıklarıyla veya süper güçleriyle okuyucu karşısına çıkar. Bu (anti) kahramanlar daha büyük toplumsal ve ahlaki meseleler yerine bire bir ilişkilerin sınırları içerisinde kendilerine yer bulur.

Keret 1990'lı yıllarda İsrail toplumu arasında büyük bir popülerlik kazanan *Kameri Beşli*⁴ (**החמישייה הקאמרית** – Hahamişiya Hakamerit) adlı programa skeçler yazar. Ayrıca iki çizgi romanı da vardır. Rutu Modan ile ortak kaleme aldığı *Eğlenmeye Gelmedik* (**לא באנו להנות** – Lo Banu Lehanot) adlı çizgi romanı 1996 yılında; Asaf Hanuka ile yazdığı *Öfke Sokakları* (**סימטאות הזעם** – Simtaot haza'am) adlı çizgi romanı da 1997 yılında yayımlanır. Yazar çoğunluğu kısa öykülerden oluşan *Hakaytana Şel Kneller*⁵ (**הקיינטה של כנלר** – Kneller'in Kampı) adlı kitabını 1998 yılında yayımlar ve bu çalışma, 2004 yılında *Pizzeria Kamikaze*⁶ adıyla çizgi romana uyarlanır. Onun kısa öykülerden oluşan başka bir eseri *Anihu*⁷ (**אניהו** – Ben O'yum) 2002 yılında; Filistinli yazar Samir el-Yûsef (سمير اليوسف) ile birlikte kaleme aldığı *Gaza Blues*⁸ (**בלוז עזה** – Bluz Azza) adlı kısa öykülerden oluşan kitabı 2004 yılında; *Kapı Birden Vuruldu*⁹ (**פתאום בדלת** – Pitom Defika Badalet) adını taşıyan eseri de 2010 yılında yayımlanır. Bu antolojilerde yer alan pek çok öykü yine kahramanların bire bir ilişkilerini konu edinir. Ayrıca *Boomerang* (1997), *Total Love* (2000), *\$9.99* (2008 – Tatia Rosenthal ile) adlı filmlerin senaryolarını yazar; *Meduzot* (**מדוזות** – Denizaneları) filminin yönetmenliğini yapar (Schwartz, 2018: 1-2). 2015 yılında ise otuz dört bölümden oluşan ve oğlunun doğumu ile babasının vefatı arasındaki yedi yıllık kendi yaşam öyküsünü anlatan *The Seven Good Years: A Memoir*¹⁰ (Yedi Güzel Yıl) adlı anı kitabını İngilizce olarak yayımlar (Buchweitz, 2018: 1-2).

Eserleri otuzdan fazla dile tercüme edilen ve kırktan fazla öyküsü kısa filmlere uyarlanan yazarın *Kissinger'a Özlemler* adlı kısa öykü koleksiyonu, İsrail edebiyatının en iyi elli kitabı, *Kneller'in Kampı* adlı eseri ise Fédération Nationale d'Achats des Cadres (FNAC) tarafından son on yılın en iyi iki yüz kitabı arasında gösterilir. Keret, İsrail Kitap Yayıncıları Birliği'nin Platin Ödülü'nü birkaç kez; bir kez de

Başbakanlık ve Kültür Bakanlığı Ödülü'nü kazanır. Yönetmenliğini yaptığı *Meduzot* adlı filmiyle de Cannes Film Festivali'nde Altın Kamera Ödülü'nü alır.¹¹

Etgar Keret kaleme aldığı öykülerinde Holokost ve mağdurları, askerlik hizmeti, evlilik kurumu, ebeveyn ve çocuk ilişkisi gibi Yahudi toplumunun değerlerini ironik bir üslupla işlemeden dolayı eleştirilerin de hedefi olmuştur. Zira pek çok öyküsündeki kahraman kendisine dayatılan değer yargılarını bir anda görmezden gelerek kendi doğrularına göre hareket etmeye başlar. Bu bağlamda güzel bir örnek olan, David Polansky tarafından resimlendirilen ve bir kitap halinde basılan yazarın *Lişbor et Hahazir* (Domuzu Kırmak)¹² adlı kısa öyküsünü şöyle özetlemek mümkündür:

Küçük bir çocuk olan anlatıcı kahraman, babasından Bart Simpson¹³ oyuncuğunun satın almasını ister ancak babası paraya saygısı olmadığını öne sürerek onun bu isteğini geri çevirir ve anlatıcı kahramanın annesi de kocasının bu tavrından dolayı oğlunun isteğini yerine getiremez. Bunun üzerine paraya değer vermesini öğrenmesi için babası ona porselenden yapılma domuz şeklinde bir kumbara alır; oğluna kaymaklı kakao içerse bir şekel,¹⁴ kaymaksız kakao içerse yarım şekel vereceğini ama içtikten sonra hemen kusarsa bir şey vermeyeceğini söyler. Domuz kumbarası bozuk paralarla tamamen dolduğunda ise babası anlatıcı kahramana kaymaklı Bart Simpson satın alacağını da dile getirir. Anlatıcı kahraman domuz kumbarasıyla vakit geçirdiği süre zarfında onu annesinden ve babasından bile daha çok sevmeye başlar. Domuz kumbarası ağzına kadar dolduğunda babası onu çekiçle kırmasını ister çünkü artık kaymaklı Bart Simpson'a kavuşmayı hak ettiğini söyler fakat o bunu reddeder. Bir şekel daha almak için ertesi sabah bir bardak kakao içmek istediğini babasına söyler ve sonrasında domuz kumbarasını kıracağına dair söz verir. Gece çöktüğünde anne babası uyuyunca domuz kumbarasıyla balkondan kaçır ve çalıkların olduğu tarlaya geldiklerinde onu oraya bırakır.

“Lişbor et Hahazir” (Domuzu Kırmak) Adlı Kısa Öykünün Tahlili

Bu kısa öykünün kahramanı kendisine Bart Simpson oyuncuğunun satın alınmasını isteyen Yoav adlı küçük bir çocuktur. Ancak kahramanın bu arzusuna olumsuz yanıt veren “karşı güç” konumundaki otoriter baba öykünün bir diğer karakteridir. Kahraman ve otoriter baba karakteri arasındaki ilişkinin daha öne çıkmasını sağlayan diğer öykü kişisi ise etkisiz bir konumda bulunan annedir. Bunları anlatıcı kahramanın şu cümlelerinden anlamaktayız: “*Babam Bart Simpson oyuncuğunu bana satın almaya ikna olmadı. Aksine annem ise satın almak istedi ama babam karşı çıktı ve benim şımarık olduğumu söyledi. “Neden satın alalım?” dedi anneme. “Oğlun hemen mızımızlandı ve sen de dayanamadın.*” (Keret, 2001: 7).

Kahramanın Bart Simpson oyuncuğı istemesi onun karakterine ışık tutmaktadır. Orta sınıf bir Amerikan ailesi olan Simpsonlar’ın on yaşındaki oğlu Bart, modern dönem Amerikan kültürünün, toplumunun ve farklı insan hallerinin eleştirel bir şekilde işlendiği animasyon televizyon komedisinde otoriteye karşı isyankâr tavırlarıyla öne çıkar.¹⁵ Bu çerçevede değerlendirildiğinde Keret, kahramanın Bart Simpson oyuncuğunu istemesiyle âsi bir çocuk karakteri ortaya koymaya çalıştığı anlaşılır. Ayrıca Bart ile Yoav’ın yaşlarının birbirine yakın olduklarını da düşündürür.

Evdeki karar alıcı tek merci konumunda bulunan baba materyalist bir karakter olarak bize sunulmaktadır. Oğlunun paraya saygısı olmadığını ve onun şımarık olduğunu düşünen baba kendi değer yargılarına sarılıp günümüzde her şeyin bir bedeli olduğunu ona “para sevgisi aşılıyarak” öğretmek istemektedir. Yani babanın anlayışına göre maddi dünyada bir şeyi talep etmek için paranın olması gereklidir ve bu anlayış ise çocukluk evresinde kazanılmalıdır. Bu sebeple de Bart Simpson oyuncuğı yerine oğluna porselenden yapılma domuz şeklinde bir kumbara satın alır. Anlatıcı kahraman tarafından domuzla yönelik ilk izlenim, “*Bart Simpson oyuncuğı yerine sırtında dar ve uzun bir yarık olan porselenden yapılma çirkin bir domuzu bana satın aldı.*” cümlesiyle okuyucuya aktarılır (2001: 7). Sonrasında her sabah bir bardak kaymaklı kakao içmesi durumunda bir şekel, bir bardak kaymaksız kakao içmesi karşılığında yarım şekel alacağına ilişkin

babası onunla anlaşma yapar ama içtikten sonra kusarsa hiçbir şey alamayacaktır. Dolayısıyla anlatıcı kahraman arzuladığı Bart Simpson oyuncuğuna kavuşması için her sabah bir bardak kakao içip kumbarası ağzına dolana kadar para biriktirmelidir. Yani Bart Simpson oyuncuğının bedelini ödemek zorundadır çünkü gerçek dünyada işler böyle yürümektedir.

Domuz kumbara tercihi babanın maddiyattan başka bir şey önem vermediğini gösterebileceği gibi seküler bir birey olduğuna da işaret edebilir çünkü Tevrat'ta domuz ve eti için şöyle denmektedir: "... Domuz çatal turnaklıdır ama geviş getirmez. Sizin için kirli sayılır. Bu hayvanların etini yemeyecek, leşine dokunmayacaksınız." (Levililer 11, 2011: 199). Muhafazakâr bir Yahudi'nin her ne kadar porselenden yapılma bir kumbara olsa da domuz figürünü eve sokmayacağı ve oğluna satın almayacağı bu hükümden anlaşılabilir. Bununla birlikte dinen kirli sayılan, leşine dokunulması ve etinin yenmesi yasaklanan bir hayvanın şeklindeki kumbarada para biriktirilmesi fikri, maddiyat kaygısının din kaygısını gölgede bıraktığını da düşündürmektedir.

Kaykaylı Bart Simpson'a kavuşmak için her gün şevkle kakao içen anlatıcı kahraman zaman geçtikçe domuz kumbarasını sevimli bulur ve diğer oyuncaklarından daha çok onu sever. Ona bağlanır ve isim de verir: "*Ona isim de buldum, bir zamanlar posta kutumuzda yaşayan ve babamın etiketini çıkarmayı bir türlü başaramadığı adamın ismi, Pesahzon diyorum ona*" (2001: 8). Yazarın burada Pesahzon ismini kullanması, İsrail oğullarının Mısır'daki kölelikten kurtuluşu anısına Yahudilerce kutlanan Pesah (Hamursuz) Bayramı'nı çağrıştırmaktadır (Hooke, 2015: 196).

Anlatıcı kahramanın zaman, mekân ve canlı-cansız kavramlarına dair henüz farkındalığı oluşmamış yaşta bir çocuk olduğu anlaşılmaktadır. Nitekim o, bir zamanlar posta kutularında bir adamın yaşadığına inanır; porselen domuz kumbarasının canlı olduğunu düşünür, kendisine gülümsediğini söyler ve onun kırılabileceğinden endişe duyar. "*Pesahzon, dikkatli ol! Sen porselensin*" (2001, s. 8). Anlatıcı kahramanın bu hayatta en sevdiği şeyi, kişisi hatta kahramanı bu domuz olur, onu çıkarsız sever ve bunları "*Doğrusu, seni babamdan ve annemden daha çok seviyorum ve her zaman da seveceğim, ne olduğunun bir önemi yok, dükkânları soysan bile...*" cümleleriyle dile getirir (Keret, 2001: 8).

Babası domuz kumbarayı sallayıp onun dolduğunu fark ettiği sırada anlatıcı kahraman çocukluğunun verdiği saflıkla domuzun midesinin bulanacağını düşünerek babasını uyarır. Bunun üzerine babası, domuzu masanın üstüne bırakır ve odadan çıkar. Fakat birkaç dakika sonra bir eliyle eşini çekerken diğer elinde bir çekiçle odaya geri döner. Oğluna parayı sevdirdiğini yani onu eğittiğini karısına imâ eden baba, muzaffer bir komutan edasıyla domuz kumbarayı çekiçle kırmasını oğlundan istese de o bunu reddeder. Öyle ki hayatta en sevdiği oyuncağı, dostu hatta kahramanı olan bu domuz için daha önceleri çok arzuladığı Bart Simpson oyuncağından bile vazgeçer, “*Gebersin Bart Simpson, ben bir dostun kafasına çekiçle mi vuracaktım? Simpson istemiyorum*” (2001: 9). Ama babası domuzun kırılması hususunda ısrarcıdır: “*Gerçekten her şey yolunda, bu eğitimin bir parçası, hadi senin için onu ben kıracağım*” (2001: 9). Bir şeyler yapmazsa dostu Pesahzon’un öleceğini düşünen anlatıcı kahraman, babasının bu “eğitici yönteminden” istifade etmiş gibi görünüp numara yaparak ertesi sabah bir şekel daha almak istediği için kaymaklı kakao içeceğini söyler ve daha sonrasında domuzu kıracağına onu ikna eder. “*Yarın kaymaklı kakaodan sonra onun içine atmam için bana bir şekel daha ver. Daha sonra onu kıracağım, yarın, söz veriyorum*” (2001: 9). Bunun üzerine baba daha çok keyiflenir, “*Görüyor musun? Sayemde oğlun bilinçlendi*” der (2001: 9).

Bart Simpson oyuncağının kendisine satın alınmasını istediği ilk zamanlar anlatıcı kahraman, babasına karşı düşünmeden hareket etmiştir ancak bu sefer hemen kafasında kurguladığı bir plan dâhilinde hareket edecektir. Zira gece boyunca babasının uyumasını bekledikten sonra domuzuyla birlikte balkondan kaçır ve bir tarlaya geldiklerinde onu çalılıklar arasına bırakır.

Anlatıcı kahraman babasının kendisine aşılacak istediği para sevgisini yani eğitimini görmezden gelerek duygusal bir bağ kurduğu domuz şeklindeki kumbarasını kurtarmak pahasına içerisindeki paralarla birlikte onu tarladaki çalılıkların arasına koymuştur. Burada çalılıkların bulunduğu tarla çocuğun alışmak zorunda olduğu maddi dünyaya işaret etmektedir çünkü çalılıkların arasına bıraktığı şey aslında kendi saflığıdır ve bundan sonra anlatıcı kahraman artık bir çocuk değildir. Çünkü bir yetişkin gibi numara yapmayı öğrenmiş ve

domuz dostunu kurtarmak uğruna çok istediği Bart Simpson oyuncuğundan vazgeçerek fedakârlık göstermiştir.

Keret'in bu kısa öyküsünde hiçbir mekân ismi geçmese de anlatıcı kahramanın anne ve babası ile öncesinde bir alışveriş merkezine gittiği sonrasında balkondan kaçıp tarlaların olduğu yere ulaşana kadar bütün öykünün bir süre önce taşındıkları anlaşılan evde geçmektedir. Ayrıca öyküde “domuz kumbaranın ağzına kadar dolduğu” bir sürenin geçtiğini anlamaktayız ve yazarın Bart Simpson simgesini kullanması sebebiyle özellikle 90'lı yılların başlarında İsrail'deki yerel medya piyasasının özelleştirilmesinin bir sonucu olarak Amerikan yapımı programların televizyon ekranlarında çoğu zaman yer aldığı döneme atıf yapmaktadır.

Yazar, öyküsünü birinci tekil şahıs anlatımıyla okuyucuya sunmaktadır. Otobiyografik nitelikteki bu bakış açısında anlatıcı kahraman geçmiş, şimdiki ve gelecek zaman olmak üzere üç farklı zaman üzerinden okuyucuya öyküyü aktarmaktadır. Dolayısıyla bu anlatım tekniği ile okuyucu öykü boyunca bir yandan anlatıcı kahramanın geçmişte yaşadıklarına, onun şu anki gelişimine ve gelecekteki beklentisine şahit olurken bir yandan da ona sempati duyar ve onda kendinden bir şeyler bulur. Böylece okuyucuda daha kuvvetli bir gerçeklik hissi de uyandırılmış olur (Aktaş, 1988: 100-101). Keret karakteristik yazım özelliklerinden olan kısa cümleleri, “*Dün babam geldi, Pesahzon'u masadan aldı ve dikkatsizce onu aşağı yukarı salladı*” ; yer yer ironik üslubu, “*Babam paraya saygı duymadığımı söyledi, çocukken bunu öğrenmeyeceksem ne zaman öğrenebilirim!*” bu öyküsünde de kullanır (Keret, 2001: 7-8).

Domuz kumbaranın, oyuncakların ve tarlaların basit tasvirleri dışında hiçbir tasvire yer verilmemesi ve zaman kavramından açıkça bahsedilmemesi anlatıcı kahramanın küçük bir çocuk olmasından kaynaklanmaktadır fakat diyalogların yoğunluğu sayesinde öyküde akışkanlık sağlanır ve okuyucuda bir kısa film izliyormuş hissi yaratılır. Yazarın pek çok öyküsünde okuyucuya geçen bu his, onun sinemaya yatkınlığının bir göstergesidir.

Sonuç

Sonuç olarak Etgar Keret *Kissinger'a Özlemler* adlı kısa öykü antolojisinin yayımlanmasıyla çağdaş İsrail kısa öykücülüğündeki yerini sağlamlaştırır ve daha sonrasında yazdığı eserleriyle de İsrail'de

kısa öykü alanında önde gelen yazarlardan birisi olur. Kısa öykülerini kaleme alırken kullandığı günlük dil, betimlemeleri, yakın ilişkileri konu edinmesi, doğaüstü olayları gerçeklikle harmanlaması, yerleşik değerlere isyan etmesi, metinler arası yolculuğu ve pek çok kısa öyküsünde popüler dizi, film ve çizgi film unsurlarını kullanması onun post modern bir yazar olduğunu düşündürmektedir.

Yazarın *Domuzu Kırmak* adlı kısa öyküsü diğer birkaç öyküsüyle bazı yönlerden benzerlik oluşturmaktadır. *Mossad Şefinin Oğlu* adlı kısa öyküsüyle baba-oğul ilişkisi bakımından; *Her Şey Çok Güzel Olacak* adlı kısa öyküsünde geçen Family Channel ve Simpsonlar gibi popüler kültür unsurları kullanması açısından; *Korbi'nin Sevgilisi*'nde Tevrat'a gönderme yapması bakımından benzeşmektedir.

Bu kısa öyküde baba, anne ve çocuktan oluşan bu çekirdek aile, ataerkil toplum sistemine göre kurgulanmıştır. Kadının geri planda bırakıldığı bu sistemde evin maddi ihtiyaçlarını karşılayan erkek, ailenin diğer bireyleri üzerinde güç ve otorite sahibidir. Bu öykünün temelinde yatan da baba ile oğul arasındaki ilişki üzerinden maddiyatçılığa getirilen eleştiridir. İsyankâr bir çocuk olan Yoav istediği oyuncakın hemen kendisine satın alınmasını talep etmektedir. Bu isteğine karşılık güç ve kudret sahibi babası ise onu eğitmek istemektedir. Bu eğitim, disiplini, eşya ve paraya değer vermeyi öğretmeyi içermektedir. Öyle ki Yoav ilkel bir sistem olan değiş tokuşla (kakao - demir para) para biriktirecek ve bu biriktirdiği paralarla istediğini alacaktır. Bu şekilde paranın satın alma gücünü ve eşyanın bir değeri olduğunu fark edecektir. Yani çocukluktan erişkinliğe geçecektir. Zira bir çocuk içerisinde yaşadığı maddi dünyayı olduğu gibi algılamaktadır fakat babası artık oğlunun büyümesini istemektedir.

Bu kurgudaki babanın eğitim anlayışı disiplinden ziyade maddiyatı ve bireyselliği öne çıkarmaktadır; Yoav'dan sabırlı olması ve kurallara itaat etmesi istenirken kendisine, ailesine veya topluma bir katkıda bulunması beklenmemektedir. Verilen sorumlulukları karşı koymadan sabırla yerine getirirken kendisine öğretilmek istenen şeyleri uygulamaz. Diğer bir deyişle kendisini maddiyatçılığa alıştırmayı için alınan kumbarasına sevgi beslemeye başlayıp sonrasında kendi doğrularına göre hareket eder.

Yazarın bu öyküsünü Roberta Allen'in çok kısa öykünün uzunluğunun “yüz ile bin sözcük” arasında olmalı tanımlamasına ve Poe'nun “Öykü bir oturuşta okunacak kadar kısa olmalı” tespitine göre değerlendirdiğimizde bu metne çok kısa öykü dememiz olağandır. Ne var ki çok kısa öykü niteliğindeki bir metinde belirsizlik ve susuş fazlasıyla ön planda olduğu gibi bir atmosferde yaratılmaz. Ayrıca çok kısa öykülerde karakter tahlili, betimleme, mekân etkisi en aza indirgenir ve bu tür metinlerin iletilerinin yorumlanmasında okuyucuya büyük bir iş düşer. Ancak yazarın bu öyküsünde her ne kadar mekân etkisi ve betimleme en aza indirgense de karakter tahliline imkân tanınması, bir atmosfer yaratması, belirsizlik ve susuşun olmaması ve iletilmek istenen mesajın okuyucudan okuyucuya değişiklik göstermemesi nedeniyle bu öyküyü, kısa öykü olarak nitelendirmemiz daha doğru olacaktır.

Kaynakça

- Aktaş, Şerif. (1998). *Roman sanatı ve roman incelemesine giriş*. Ankara: Akçağ.
- Buchweitz, N. (2018). “The seven good years as Etgar Keret's Rosetta Stone” *BGU Review – A Journal of Israeli Culture*. (Kış, s. 1-37) Beer- Sheva.
- Hooke, S, H. (2015). *Ortadoğu mitolojisi*. (Alaâeddin Şenel Çev.) Ankara: İmge Kitabevi Yayınları.
- Johnson, M. (2008). “A conversation with Etgar Keret” *World Literature Today*. (Kasım – Aralık, 82 (6), s. 16 – 18) Oklahoma.
- Keret, E. (2001). *געגועי לקיסניג'ר (Ga 'agu'ay Le'Kissenger)*. İsrail: Zmora-Bitan Publishers.
- Kutsal Kitap*. (2011). Republic of Korea: Korean Bible Society.
- Peleg, Y. (2018). *Israeli culture between the two intifadas*. ABD: University of Texas Press.
- (2008). “Love, suddenly: Etgar Keret invents Hebrew romance” *Hebrew Studies (NAPH)*. (49, s. 143-164) New Berlin.

Schwartz, Y. “A story or a bullet between eyes Etgar Keret: repetitiveness, morality and postmodernism” *BGU Review – A Journal of Israeli Culture*. (Kış, s. 1-24) Beer Sheva.

Tosun, N. (2014). *Modern öykü kuramı*. Ankara: Hece Yayınları.

Zandberg, E. (2006). “Critical laughter: humor, culture and Israeli Holocaust commemoration” *Media, Culture & Society*. (28 (4), s. 561-579) London.

Faydalanılan İnternet Kaynakları

[Basile, N. \(2018\). *The Simpsons*. Erişim Tarihi: 01.04.2019, https://www.thoughtco.com/the-simpsons-main-characters-137323.](https://www.thoughtco.com/the-simpsons-main-characters-137323)

[Galron-Goldşlager, Y. \(2017\) אתגר קרת \(*Etgar Keret*\). Erişim Tarihi: 18.11.2018, https://library.osu.edu/projects/hebrew-lexicon/00226.php.](https://library.osu.edu/projects/hebrew-lexicon/00226.php)

¹Galron-Goldşlager, Yosef. (2017). אתגר קרת (*Etgar Keret*). Erişim Tarihi: 01.04.2019, <https://library.osu.edu/projects/hebrew-lexicon/00226.php>.

²Bu öykü, Çevirmen Avi Pardo tarafından Türkçeye kazandırılan, Siren Yayınları'nın 2004 yılında yayımladığı yazarın *Tanrı Olmak İsteyen Otobüs Şoförü* adlı kitabında da yer alır.

³Bu öykü, Çevirmen Avi Pardo tarafından Türkçeye kazandırılan, Siren Yayınları'nın 2004 yılında yayımladığı yazarın *Tanrı Olmak İsteyen Otobüs Şoförü* adlı kitabında *Kissinger'ı Özlemek* başlığıyla yer alır.

⁴*Kameri Beşli* oyunlarından oluşan mizahi satirik bir programdır. Döneminin gençleri arasında oldukça popülerlik kazanmış ve ciddi övgüler almıştır. Programın içeriği İsrail'in ulusal ve uluslararası politikalarına, kişisel ilişkilere, ve absürt komedi gibi kültürel değerlere taşlamalı bir yaklaşım oluşturmuştur (Zandberg, 2006, s. 562).

⁵*Kneller'in Mutlu Kampı* başlığıyla Türkçeye çevrilen bu öykü, *Tanrı Olmak İsteyen Otobüs Şoförü* adlı öykü koleksiyonunda yer alır.

⁶Avi Pardo tarafından 2013 yılında *Bilek Kesenler* adıyla Türkçeye kazandırılmıştır. Ayrıca *Bilek Kesenler: Bir Aşk Hikâyesi* adlı filmin çıkış noktasıdır.

- ⁷Avi Pardo'nun *Nimrod Çıldırışları* başlığıyla Türkçeye kazandırdığı bu kitap, Parantez Gazetecilik ve Yayıncılık Ltd. tarafından 2006 yılında yayımlanmıştır.
- ⁸Avi Pardo'nun *Gazze Blues* adıyla Türkçeye kazandırdığı kısa öykü koleksiyonudur. Kısa öykülerin konusunu İsrail-Filistin çatışmasından ziyade iki toplumun yaşadığı savaşlar, zorluklar ve hayatta var olma çabaları kara bir mizah ile anlatılır.
- ⁹Avi Pardo'nun Türkçeye kazandırdığı bu öykü koleksiyonu, Siren Yayınları tarafından 2012 yılında yayımlanmıştır.
- ¹⁰Avi Pardo'nun Türkçeye kazandırdığı bu anı kitabı, Siren Yayınları tarafından 2016 yılında yayımlanmıştır.
- ¹¹ Galron-Goldşlager, Yosef. (2017). *קרת אתגר (Etgar Keret)*. Erişim Tarihi: 18.11.2018, <https://library.osu.edu/projects/hebrew-lexicon/00226.php>.
- ¹²Bu çalışmada kullanılan alıntılar, yazarın *Kissinger'a Özlemler (געגועי לקיסנינג'ר – Ga'agu'ay Le'Kissinger)* adlı kitabından yapılmış olup belirtilen sayfa numaraları İbranice metne aittir.
- ¹³Animasyon televizyon komedisi Simpsonlar ailesinin on yaşındaki baş belası oğlu.
- ¹⁴İsrail para birimi.
- ¹⁵[Basile, Nancy. \(2018\). *The Simpsons*. Erişim Tarihi: 18.11.2018, https://www.thoughtco.com/the-simpsons-main-characters-137323.](https://www.thoughtco.com/the-simpsons-main-characters-137323)